

УДК 636.32/38

МОЛОЧНА ПРОДУКТИВНІСТЬ І ЯКІСНИЙ СКЛАД МОЛОКА ОВЕЦЬ РІЗНИХ ПОРІД

Сметанкіна В.Г., магістр

Луганський національний аграрний університет, м. Луганськ

***Анотація.** Результати дослідження молочної продуктивності вівцематок різних порід відображають вплив її на ріст молодняку в перші 30 днів життя. Вплив якісного складу та калорійності та живої маси ягнят.*

***Ключові слова:** порода, молочність, якісний склад молока, калорійність, жива маса.*

Актуальність проблеми. Тваринництво в цілому, і вівчарство зокрема, у нашій країні знаходиться зараз у непростому становищі. Реалії сьогодення вимагають приділення більшої уваги тим показникам продуктивності тварин, які в змозі дати максимальний економічний ефект. Саме підвищення молочної продуктивності, а в кінцевому результаті і збільшення кількості виробництва цінних високопоживних продуктів харчування – бринзи, вурди, йогуртів, є одним із шляхів покращення рентабельності вівчарської галузі [1].

Поряд з виробництвом баранини, вовни, смушків важливе значення для збільшення виходу продукції на одну голову і прибутковості вівчарства має овече молоко, з якого можна виготовити бринзу та інші високопоживні харчові продукти.

Науковими дослідженнями і практикою доведено, що селекція є ефективною, якщо добір маток проводити за максимальним добовим надоєм, середньодобовою продуктивністю, надоєм за перший місяць лактації, а також морфологічними ознаками вим'я з великим обхватом, довгими і широко розставленими дійками, свідчить про значні потенціальні можливості вівцематки виробляти молоко [2].

Досвід світового розвитку вівчарства показує, що в усіх країнах світу збільшення ефективності галузі вівчарства пов'язане з більш повним використанням м'ясної і молочної продуктивності овець. Проте, молоко, яке одержують від овець порід різного напрямку продуктивності (тонкорунних, напівтонкорунних, напівгрубововнових, грубо вовнових), у більшості випадків немає товарного значення, а є побічною продукцією [3].

Молоко овець оцінюють як з точки зору продукту харчування ягнят, так і з точки зору харчування людини. В харчуванні дітей і молодняку тварин молоко займає особливе місце.

В умовах ринкової економіки подальший розвиток вівчарства повинен базуватися на інтенсифікації галузі, використанні генетичного потенціалу овець, виробництві конкурентоспроможної продукції. Велике значення при цьому має розробка методів підвищення племінних та продуктивних якостей овець [2].

Матеріал і методика дослідження. Дослідження проведені на вівцематках асканійської, цигайської, романівської, гіссарської та гірськокарпатської порід навчально-науково виробничого агрокомплексу Луганського національного аграрного університету «Колос» (ННВ АК ЛНАУ «Колос»). Вивчали у порівняльному аспекті молочну продуктивність, якісний склад молока і калорійність овець різних порід та показники росту ягнят в підсисний період. Вівцематки знаходилися в однакових умовах утримання та годівлі.

Молочність, склад і калорійність молока вівцематок визначали за перші 20 і 30 днів лактації шляхом індивідуального зважування ягнят при народженні, в 20 та 30-денному віці з використанням коефіцієнту 5 (5 – кількість молока, яке витрачається на 1 кг приросту живої маси). Визначали сухий знежирений молочний залишок (СЗМЗ), вміст молочного жиру і білку. В перші 20 днів ягнята споживають лише молоко матері, а до 30 денного віку привчаються до поїдання концентрованих і грубих кормів, але основним кормом в цей період залишається материнське молоко.

Якісний склад молока досліджували в лабораторії оцінки продукції тваринництва при кафедрі ТВП птахівництва та дрібного тваринництва на ультразвуковому аналізаторі молока «Гранат». Проби молока відбиралися щомісячно.

Контроль за ростом і розвитком ягнят проводили шляхом індивідуального зважування ягнят, приріст ягнят визначали за різницею у масі ягнят при народженні та у 20-30 днів, за загальноприйнятими формулами.

Результати дослідження. Молоко овець багате жиром, білком, молочним цукром та мінеральними речовинами. Воно містить всі необхідні речовини для росту і розвитку ягнят.

Харчова цінність молока протягом лактаційного періоду зумовлюється його хімічним складом (табл. 1).

Таблиця 1

Хімічний склад овечого молока вівцематок різних порід

Місяць лактації	n	Хімічний склад (%)		
		жир	білок	СЗМЗ
перший	13	7.61±0.44	3.640±0.04	10.30±0.13
другий	13	8.03±0.59	3.54±0.10	10,43±0.44
третій	13	8.77±0.56	3.64±0.06	10,47±0.16
четвертий	13	9.15±0.59	3.83±0.09	11.18±0.32

Встановлено, що вміст жиру, білку і сухого знежиреного молочного залишку на початку лактації становили 7,61%, 3,64% та 10,30%, а в кінці лактації ці показники збільшуються на 1,54; 0,19; і 0,88 абсолютних відсотків відповідно.

Отримані дані хімічного складу молока дають можливість розрахувати калорійність молока вівцематок різних порід (табл. 2).

Таблиця 2

Поживна цінність молока овець

Порода	n	Калорійність молока	
		кДж/кг	ккал
Асканійська	3	2033,67 ± 39,97	477,97 ± 9,39
Цигайська	7	2077,53 ± 27,36	485,41 ± 5,60
Романівська	11	1996,88 ± 21,16	468,85 ± 4,96
Гіссарська	12	2126,74 ± 53,24	499,25 ± 12,71
Гірськокарпатська	3	2079,70 ± 83,16	488,46 ± 19,46

Встановлено, що калорійність як і інші показники (жир, білок, СЗМЗ) якісного складу молока у овець різних порід змінюється в залежності від рівня годівлі, терміну лактації, віку. Найвищий цей показник був у гіссарських вівцематок 2126,74 кДж/кг (499,25ккал) а найменший у романівських, різниця склала 129,86 кДж/кг(30,4 ккал). Така поживна цінність молока дозволяє отримувати від ягнят в перші 30 днів життя високі прирости живої маси. Потреба ягнят в енергії для підтримки життя дорівнює 63 ккал (264 Дж) на 1 кг маси тіла.

Ріст і розвиток ягнят та молочна продуктивність їх матерів наведені в табл. 3.

Жива маса ягнят при народженні в значній мірі залежить від типу народження та напрямку продуктивності породи. Найвища жива маса при народженні та в віці 30 днів у однаків. Цьому свідчать показники гірськокарпатської породи 5,13 та 14,67 кг, а найменші у романівської 3,49 та 9,4 кг. Середньодобові прирости по романівській породі в трійневих ягнят були в межах 150-170 г, а в перерахунку на одну вівцематку 417 г, двійневі ягнята набирали по 200-250г, одинаки 263-313 г. По гіссарській породі середньодобові прирости коливалися в межах 200-327 г, асканійської 170-313г, гірськокарпатської 265-370г, цигайської 200-330 г.

Середньодобові прирости свідчать про те, що молочна продуктивність вівцематок різних порід забезпечує нормальний ріст і розвиток ягнят в перший місяць лактації. Найвища молочна продуктивність як у 20 та і в 30днів була у романівських вівцематок, а найменша у асканійських, різниця складає 19,13 кг.

**Показники росту та розвитку ягнят в залежності від
молочності їх матерів**

Показники		Порода				
		Аска- нійська	Цигай- ська	Рома- нівська	Гіссарська	Гірськока- рпатська
Жива маса ягнят, кг	при на- род- женні	4,88 ±0,34	4,64 ±0,18	3,49 ±0,21	4,59 ±0,18	5,13 ±0,13
	в 20 днів	9,40 ±0,97	10,57 ±0,39	7,59 ±0,40	9,97 ±0,42	11,77 ±0,54
	в 30 днів	11,88 ±1,32	12,61 ±0,37	9,47 ±0,61	12,48 ±0,51	14,67 ±0,15
Сере- дньо- добо- вий при- ріст, г	0-20 днів	226,25 ±33,06	313,33 ±21,86	205,00 ±12,83	307,86 ±21,52	331,67±33, 46
	0-30 днів	233,25 ±33,40	264,33 ±8,09	199,36 ±15,49	281,00 ±19,86	317,67 ±9,06
Мо- лоч- ність, кг	20 днів	30,17 ±2,60	36,94 ±3,66	45,10 ±1,58	36,50 ±1,91	33,17 ±3,35
	30 днів	46,67 ±4,04	49,88 ±5,22	65,80 ±2,75	53,54 ±3,6	47,67 ±1,36
Плодючість ма- ток, гол		1,0	1,2	1,7	1,3	1,0

Висновки

1. Молочна продуктивність овець є комплексом важливих генетично-обумовлених ознак, які визначають інтенсивність росту та збереженість приплоду.

2. Рівень молочності вівцематок в перші 30 днів коливається в межах від 30,17 кг до 45,10 кг. Якісний склад молока обумовлений генотипом та періодом лактації, а також проявляється під впливом кількісного та якісного складу раціонів їх годівлі, технології утримання.

3. За рахунок достатньої кількості молока та його якісного складу забезпечується достатньо високі абсолютні та середньодобові прирости ягнят у перші 30 днів життя.

Література

1. Шелест Л.С. Шляхи забезпечення конкурентного розвитку галузі вівчарства /Л.С. Шелест //Ефективне тваринництво -№2.- 2009. –С. 16-23.
2. Мороз В.А. Овцеводство и козоводство. / В.А. Мороз. - Ставропольское книжное издательство, 2002. – 453 с.
3. Вівці і кози в присадибному господарстві: Рекомендації І.А. Помітун, Н.О. Косова, С.Ю. Афанасенко, Л.П. Паньків Інститут тваринництва УААН. – Х., 2005. – 21с.

**МОЛОЧНАЯ ПРОДУКТИВНОСТЬ И КАЧЕСТВЕННЫЙ СОСТАВ
МОЛОКА ОВЕЦ РАЗНЫХ ПОРОД**

Сметанкина В.Г., магистр

Луганский национальный аграрный университет, г. Луганск

Анотация. Результаты исследований молочной продуктивности овцематок разных пород отображают влияние ее на рост и развитие молодняка в первые 30 дней жизни.

Ключевые слова: порода, молочность, качественный состав молока, калорийность, живая масса.

**MILK YIELD AND QUALITATIVE COMPOSITION
OF MILK IN SHEEP OF DIFFERENT BREEDS**

Smetankina V.G. master degree student

Lugansk National Agrarian University

Summary. The results of the studies of milk production of ewes of different breeds reflect its influence on the growth and development of the young in the first 30 days of life.

Key words: breed, milk yield, quality composition of milk, caloric, live weight.
